

Τι μας διδάσκει η σημερινή κρίση για το μέλλον της αρχιτεκτονικής της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Προλόγιση του Αθανάσιου Ορφανίδη, Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, στην ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γεωργίου Α. Προβόπουλου στην εκδήλωση του ΚΕΒΕ

Λευκωσία, 9 Απριλίου 2009

Θα ήθελα να ευχαριστήσω το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο και ιδιαίτερα, τον Πρόεδρο κ. Μάνθο Μαυρομμάτη, για την πρόσκληση να προλογίσω την ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γεώργιου Προβόπουλου, με θέμα “Τι μας διδάσκει η σημερινή κρίση για το μέλλον της αρχιτεκτονικής της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος”.

Οι τρέχουσες εξελίξεις στις διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές καταδεικνύουν έντονα την ανάγκη για πιο αποτελεσματική ρύθμιση και εποπτεία. Παρόλο που δεν είναι εύκολο να καθοριστεί το ιδεώδες επίπεδο ρύθμισης και εποπτείας, εντούτοις, τα γεγονότα που όλοι μας βιώνουμε από την έναρξη της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής αναταραχής τον Αύγουστο του 2007, υποδηλώνουν ότι η μέχρι σήμερα εφαρμοσθείσα εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος εμπεριείχε σοβαρά κενά.

Η εμπειρία όχι μόνο της σημερινής χρηματοοικονομικής κρίσης αλλά και η ιστορική οικονομική εξέλιξη των τελευταίων αιώνων καταδεικνύουν ότι είναι αδύνατο να αποτραπούν πλήρως οι μελλοντικές κρίσεις. Μπορούμε, όμως, να καταβάλουμε προσπάθεια για περιορισμό του μεγέθους και της συχνότητάς τους. Με αυτό το δεδομένο, στόχος όλων των εμπλεκομένων θα πρέπει να είναι ο προβληματισμός για το μέλλον της αρχιτεκτονικής της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, με βάση τα πρόσφατα διδάγματα και τις συνεχιζόμενες εμπειρίες που βιώνουμε καθημερινά.

Ποιο όμως είναι το βασικό δίδαγμα της σημερινής χρηματοοικονομικής κρίσης σε σχέση με τον εποπτικό και ρυθμιστικό ρόλο που ασκούσαν ή που θα έπρεπε να ασκούν οι αρμόδιες αρχές; Υπήρξε, όντως, αποτυχία εκ μέρους των αρχών στην εφαρμογή του υφιστάμενου εποπτικού και ρυθμιστικού πλαισίου το οποίο, σε γενικές γραμμές, θεωρείτο επαρκές; Αν ναι, τότε η πλέον ορθολογιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων μελλοντικών κρίσεων μπορεί να είναι η αυστηρότερη εφαρμογή του υφιστάμενου πλαισίου.

Μήπως, όμως, η κρίση έχει αποδείξει την ανεπάρκεια του ίδιου του ρυθμιστικού συστήματος; Σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει πρώτα να εντοπίσουμε και στη συνέχεια να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στις ουσιαστικές αδυναμίες του συστήματος. Συνεπώς, θα πρέπει να αναδιαμορφώσουμε το διεθνές εποπτικό πλαίσιο αναλόγως.

Χωρίς να θέλω να προκαταλάβω τις απόψεις και θέσεις του κ. Προβόπουλου, επιτρέψτε μου να θέσω τον εξής προβληματισμό γύρω από το όλο θέμα. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 90, μέχρι και το καλοκαίρι του 2007, υπήρξε μία τάση ανά το παγκόσμιο προς την απομάκρυνση της εποπτικής αρμοδιότητας από τις Κεντρικές Τράπεζες και την ανάθεσή της σε άλλους εποπτικούς φορείς. Παράδειγμα αποτελεί το εποπτικό μοντέλο που ίσχυε στο Ηνωμένο Βασίλειο όταν ζήσαμε το "banking run", δηλαδή την απότομη απόσυρση καταθέσεων λόγω κατάρρευσης της εμπιστοσύνης προς την Northern Rock και την συνεπακόλουθη κατάρρευση της ίδιας της τράπεζας το Σεπτέμβριο του 2007. Κατά την άποψή μου, το πιο πάνω μοντέλο έχει αποδειχθεί ανεπαρκές κατά τη διάρκεια της παρούσας κρίσης. Ποια θα μπορούσε όμως να είναι η εναλλακτική προσέγγιση;

Μέσα στα πλαίσια του όλου προβληματισμού για το μέλλον της αρχιτεκτονικής της εποπτείας του χρηματοοικονομικού συστήματος, αισθάνομαι την ανάγκη να τονίσω τη σημασία δύο βασικών παραγόντων που είναι, πιστεύω, ιδιαίτερα σημαντικοί.

Ο πρώτος παράγοντας είναι η άσκηση της τραπεζικής εποπτείας από τις Κεντρικές Τράπεζες. Η χρηματοοικονομική κρίση έχει αποδείξει ότι εκείνες οι χώρες, των οποίων οι Κεντρικές Τράπεζες είχαν άμεση πρόσβαση και ενδεδειγμένη γνώση των εποπτικών δεδομένων ολόκληρου του τραπεζικού τομέα, τόσο σε μακρο-οικονομικό όσο και σε μικρο-οικονομικό επίπεδο, ήταν σε καλύτερη θέση να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τις επιπτώσεις της κρίσης. Ο λόγος ανάγεται στο ότι οι Κεντρικές Τράπεζες ασκούσαν τόσο μικρο-προληπτική όσο και μακρο-προληπτική εποπτεία. Αυτό επέτρεπε τη λήψη έγκαιρων και ολοκληρωμένων αποφάσεων σε θέματα ενίσχυσης της ρευστότητας και της φερεγγυότητας της κάθε τράπεζας ξεχωριστά αλλά και του συνόλου του τραπεζικού συστήματος. Η ανάγκη για στενότερη συνεργασία στην ανταλλαγή οικονομικών και εποπτικών πληροφοριών μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας και του Εποπτικού Φορέα τονίζεται και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο στην πρόσφατη έκθεση του Jacques de Larosiere που, μεταξύ άλλων, προτείνει τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου, υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δίνοντας μ' αυτό τον τρόπο κάποιο εποπτικό ρόλο στο ευρωσύστημα.

Ο δεύτερος παράγοντας είναι ότι η άσκηση της τραπεζικής εποπτείας πρέπει να διέπεται από τεχνοκρατικά και ορθολογιστικά κριτήρια, απόλυτα ανεξάρτητα και απαλλαγμένα από

οποιοσδήποτε πρόσκαιρες πολιτικές σκοπιμότητες και επιδράσεις. Η εμπειρία των τελευταίων μηνών υποδεικνύει ότι χώρες και τομείς όπου η αρμοδιότητα της εποπτείας δεν εξασκείτο από ουσιαστικά ανεξάρτητους φορείς και ήταν επιρρεπής σε πολιτικές επιδράσεις και παρεμβολές ενίσχυσαν την παρούσα κρίση.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι με ιδιαίτερη ευχαρίστηση που καλωσορίζω το στενό συνεργάτη Γεώργιο Προβόπουλο στη σημερινή εκδήλωση.

Παρόλο που ο Γεώργιος Προβόπουλος δεν χρειάζεται ιδιαίτερες συστάσεις, επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε συντομία στην εκτενή ακαδημαϊκή και επαγγελματική του πείρα στον τραπεζικό τομέα της Ελλάδας.

Ο Γεώργιος Προβόπουλος είναι πτυχιούχος του Οικονομικού Τμήματος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά την απόκτηση του διδακτορικού του διπλώματος στα οικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Essex του Ηνωμένου Βασιλείου, διετέλεσε για πολλά χρόνια ακαδημαϊκός στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μεταξύ του Οκτωβρίου 1990 και Νοεμβρίου 1993 υπηρέτησε ως Υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος και μεταξύ του Ιανουαρίου 1994 και Μαΐου 2008 υπηρέτησε σε ανώτατες θέσεις σε μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας. Ιδιαίτερη αναφορά, ενόψει της σημερινής του παρουσίας, θα ήθελα να κάνω και στη βράβειυσή του, στις 30 Δεκεμβρίου 2003, από την Ακαδημία Αθηνών με το Βραβείο Τάξης των Ηθικών και Πολιτικών Επιστημών για το βιβλίο του με τίτλο "Η Δυναμική του Χρηματοοικονομικού Συστήματος" (από κοινού με τον Π. Καπόπουλο).

Από τις 20 Ιουνίου 2008 ο Γεώργιος Προβόπουλος είναι Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, θέση που μου παρέχει την ευκαιρία και την ιδιαίτερη τιμή να τον συναντώ σχεδόν κάθε δύο εβδομάδες στα πλαίσια των συναντήσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Όπως γνωρίζετε, συμμετέχουμε στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ με την προσωπική μας ιδιότητα για τη διαμόρφωση της καλύτερης δυνατής πολιτικής για τη ζώνη του ευρώ και όχι ως εκπρόσωποι των χωρών μας. Γι' αυτό καθόμαστε στο στρογγυλό τραπέζι συνεδριάσεων με αλφαβητική σειρά. Ως εκ τούτου, από την ημέρα που ο Γεώργιος Προβόπουλος άρχισε να συμμετέχει, κάθεται πάντοτε ακριβώς στα αριστερά μου. Αντιλαμβάνεστε πόσο αυτό ενδυναμώνει τη συνεχή επικοινωνία μεταξύ μας που ούτως ή άλλως επιβάλλεται από τη γνωστή διασυννοριακή σύνδεση των τραπεζικών συστημάτων των χωρών μας.